

یادداشت

مرتضی الویری

شهردار اسبق

و عضو پنجمین دوره شورای اسلامی شهر تهران

دو علت بی ثباتی شهری

عمر کوتاه مدیریت شهرداران‌ها در کشور چالشی است که موجب شده برنامه‌ریزی دقیق برای اداره شهرها نداشته باشیم.

مشکل اصلی ما به این برمی‌گردد که اعضای شوراهای اسلامی شهر و روستاها در کشورمان به نحو شیاسته‌ای انتخاب نمی‌شوند.

علت این موضوع نیز به دو عامل اساسی بر می‌گردد که باعث می‌شود انتخابات شوراهای به نحو مطلوب و مناسبی نباشد. اگر بخواهم به این دو عامل اشاره کنم، اولین و مهم‌ترین آن موضوع نظارت در انتخابات شوراهاست.

همه می‌دانیم که احراز صلاحیت اعضای شوراهای شهرها توسط هیأت‌های نظارت بر انتخابات بررسی می‌شود، هیأت‌های نظارت مرکزی نیز مرکب از پنج نفر از افرادی است که مجلس انتخاب می‌کند؛ مجلسی که خود برآمده از نظارت استصوابی است طبیعتاً افرادی را از همان فیلتر و با همان شاخص‌ها به عنوان ناظر بر انتخابات تعیین خواهد کرد و این افراد نیز طبقاً نظرات خودشان را در بررسی صلاحیت‌ها دخالت خواهند داد.

به اعتقاد من این فیلتر نگران‌کننده است که موجب می‌شود افراد با صلاحیت و متخصص نتوانند از این فیلتر عبور کنند. عامل دیگری که موجب ضعف شوراهای شهر و روستا و به دنبال آن ضعف شهرداری‌ها می‌شود مسأله فقدان احزاب فراگیر و پرقدردن در کشورمان است. لازمه دموکراسی و مردم‌سالاری وجود احزاب قوی و قدرتمند است، احزابی که بتوانند فرآیند انتخاب‌ها را هدایت کنند و ترتیبی دهند تا افراد صالح و کاردار انتخاب شده و تمسیت امور را بر عهده بگیرند.

اما متأسفانه در کشورمان نگاه به احزاب تنها محدود به زمان انتخابات است و احزاب فقط برای چند روز انتخابات آقتابی می‌شوند در حالی که حزب در سیستم‌های دموکراتیک در تمام ایام سال فعال و در تعامل با مردم است. بنابراین نمایندگان احزاب سعی می‌کنند در تعامل با جامعه تجربیاتی کسب و نیروهای کارآمد را شناسایی کنند سپس همین نیروهای نخبه و کارآمد را به رای مردم می‌گذارند. پس احزاب همه تأثیرشان را برای انتخاب افراد کاردار به کار می‌گیرند، چرا که کارنامه این افراد منتخب، کارنامه حزب به حساب خواهد آمد. در بسیاری از کشورها مردم نه به اشخاص بلکه به حزب مورد نظر رای می‌دهند.

حزب هم چون می‌خواهد کارنامه خوب داشته باشد بهترین‌ها را معرفی می‌کند، اما در کشورمان متأسفانه احزاب هنوز جایگاه مناسب خودشان را پیدا نکرده‌اند، هنوز احزاب فراگیر و سراسری نداریم. بنابراین به نظر من این دو عامل باعث شده است تا گاهی شهرداران مناسب انتخاب نشوند، چرا که شهرداران را شوراهای شهر انتخاب می‌کنند و شوراها به دلیل اینکه برآمده از تشکیلات حزبی و کارشناسی نیستند و از فیلتر نظارت عبور می‌کنند، قدرت انتخاب شهردار مطلوب و نظارت بر عملکرد او را ندارند.

خبر

مجموعه ناکارآمدی های دخیل

در آلودگی هوا

ایران- سید جعفر تشکری هاشمی، رئیس کمیسیون عمران و حمل‌ونقل شورای اسلامی شهر تهران با ابراز نگرانی از وضعیت بحرانی آلودگی هوا و ترافیک در پایتخت درباره ریشه معضلات موجود در حوزه‌های مختلف حمل‌ونقل عمومی روشنگری کرد. وی با اشاره به وعده‌های مدیریت شهری در ماه‌های گذشته افزود: باوجود تلاش‌های انجام شده، مشکلات همچنان بایرجاست. وی تأکید کرد که آلودگی هوا و ترافیک بنسبت بر حمل‌ونقل عمومی تأثیر گذاشته و زندگی روزمره شهروندان را مختل کرده است. وی با اشاره به قراردادهای منعقد شده با شرکت‌های داخلی و خارجی برای تأمین اتوبوس‌ها و وی‌های برقی، از تحقق نیافتن کامل این قرارداده‌ها و ناکافی بودن تعداد اتوبوس‌های برقی وارد شده به نواگان خبر داد و افزود: نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی یکی از مهم‌ترین رهاکارهای کاهش آلودگی هواست. قرارداد چین هم می‌توانست جهش خوبی ایجاد کند، اما شرط و شروط آن با دقت دیده نشد. همچنین بخشی از تاقهم‌ها و مذاکرات را به عنوان تعهد مطرح کردند و اعداد و ارقام متفاوتی گفته شد. وی ضعف کارشناسی، هماهنگی ضعیف با دولت، تغییرات مکرر مدیریتی و نبود هماهنگی با شورای شهر تحت عنوان محرمانگی را از چالش‌های این قراردادها دانست و افزود: تغییر و تحولات دولت هم کمی نقش داشت که اگر پازل‌ها را کنار هم بگذاریم مجموعه‌ای از ناکارآمدی‌ها را مشاهده می‌کنیم.

معاون وزیر کشور از تهیه لایحه ای برای ثبات در مدیریت شهری خبر داد متوسط عمر مفید شهرداران، فقط دو سال

هم برای اعضای محترم شوراهای شهر و روستا و هم برای شهرداران به دنبال داشته باشد.

متوسط عمر مفید شهرداران کشور کمتر از دو سال

معاون وزیر کشور با تأیید این نکته که در برخی شهرها ارتباط میان شهرداران و شوراها چندان مطلوب نبوده است، گفت: به هر حال ما باید ببزیریم که وضعیت شوراها در دوره پنجم و ششم در کنار عزیزان شهردار در بعضی از استان‌ها به خوبی رقم نخورده است به طوری که بر اساس آمارها

دلیلی موجب برکناری و استیضاح شهرداران نشود. رئیس سازمان شهرداری‌ها با بیان اینکه لایحه اصلاحی که یک مرتبه در کمیسیون و صحن دولت مطرح شده بود مجدداً در آژرمه‌ا و طی جلسات با مجید انصاری معاون حقوقی رئیس جمهوری مطرح شد، افزود: به دنبال این جلسات، نشست‌ها و جلسات کارشناسی مختلفی با مدیران و معاونان معاونت حقوقی رئیس جمهوری برگزار شد و امیدواریم ان‌شاءالله تصویب این لایحه شرایط را برای ثبات مدیریت و توانمندی و اقتدار

گروه اجتماعی- معاون عمران و توسعه امور شهری و روستایی وزیر کشور و رئیس سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور از آخرین چالش‌های پیش روی شهرداران و شوراها خبر داد. مسعود نصرتی در گفت و گو با «ایران» گفت: در آبان ماه لایحه‌ای تقدیم دولت کرده‌ایم که براساس آن شرایط استیضاح و برکناری شهرداران تا حدودی هدفمند و قانونمند خواهد شد. در این آیین‌نامه موضوعات برکناری مشخص و طی هشت ردیف به آنها پرداخته شده است تا هر بیهانه و

براساس آمارها متوسط عمر مفید شهرداران کشور در جایگاه شهرداران ۲۷ و یک دهم ماه و در دوره ششم شورا ۲۱ و چهاردهم ماه بوده است

و در مرحله بعد هم که شهرداران انتخاب شده و مشغول به کار می‌شوند ثبات مدیریتی و اقتداری وجود داشته و پشتوانه آنها باشد تا در مجموع مدیریت شهری در کشور بتواند ثبات و اقتدار را برای شهرها و شهروندان رقم بزند.

بازنگری‌هایی انجام داده‌ایم. معاون وزیر کشور در ادامه با اظهار امیدواری از ایجاد تغییرات افزود: امیدواریم اولاً برای هفتمین دوره شوراها شهرداری‌اتی که کاملاً منطبق با درجه دوازده (بالاترین درجه برای شهرداری‌ها) باشند انتخاب شوند

زمانی که هنوز قانونگذار در مورد شوراهای به خط مشی مشخص و باثباتی نرسیده است پس نمی‌توانیم انتظار انتخابی ایده‌آل از اعضای شوراهای داشته باشیم و وقتی اعضای شوراهای نتوانند گزینه مطلوبی را برای این پست در نظر بگیرند اصطکاک و چالش هم بین شورا و شهردار بیشتر می‌شود و همین باعث کوتاه بودن عمر ریاست شهردار می‌شود

مثل تأیید صلاحیت انتخاب کرده‌اند و باز هر از گاهی خبرهایی از تخلفات و پرونده‌های کفیری آنها شنیده می‌شود. اگر انتخاب مردم را ملاکی برای سلامت انتخاب شهردار بدانیم چه تضمینی وجود دارد که مردم شهرداری را انتخاب کنند و همین مشکلات ایجاد نشود؟

باید علت را پیدا کنیم

این عضو اسبق شورای شهر تهران در دوره چهارم با انتقاد از اینکه به جای پیدا کردن علت و انجام مطالعات کارشناسی و تخصصی فقط به سراغ معلول می‌رویم، ادامه می‌دهد: مردم با انتخاب خود به اعضای شورای شهر و روستا اختیار می‌دهند و اعضا بر اساس اختیارشان می‌توانند در صدور پروانه ساختمان یا در قانون باغات و به طور کلی مسائل شهری نقش داشته و مؤثر باشند.

در این میان ممکن است برخی از اختیاریشان سوء استفاده‌ای هم به جای پیدا کردن علت و انجام مطالعات کارشناسی و تخصصی فقط به سراغ معلول می‌رویم، ادامه می‌دهد: مردم با انتخاب خود به اعضای شورای شهر و روستا اختیار می‌دهند و اعضا بر اساس اختیارشان می‌توانند در صدور پروانه ساختمان یا در قانون باغات و به طور کلی مسائل شهری نقش داشته و مؤثر باشند.

در این میان ممکن است برخی از اختیاریشان سوء استفاده‌ای هم به جای پیدا کردن علت و انجام مطالعات کارشناسی و تخصصی فقط به سراغ معلول می‌رویم، ادامه می‌دهد: مردم با انتخاب خود به اعضای شورای شهر و روستا اختیار می‌دهند و اعضا بر اساس اختیارشان می‌توانند در صدور پروانه ساختمان یا در قانون باغات و به طور کلی مسائل شهری نقش داشته و مؤثر باشند.

در این میان ممکن است برخی از اختیاریشان سوء استفاده‌ای هم به جای پیدا کردن علت و انجام مطالعات کارشناسی و تخصصی فقط به سراغ معلول می‌رویم، ادامه می‌دهد: مردم با انتخاب خود به اعضای شورای شهر و روستا اختیار می‌دهند و اعضا بر اساس اختیارشان می‌توانند در صدور پروانه ساختمان یا در قانون باغات و به طور کلی مسائل شهری نقش داشته و مؤثر باشند.

در این میان ممکن است برخی از اختیاریشان سوء استفاده‌ای هم به جای پیدا کردن علت و انجام مطالعات کارشناسی و تخصصی فقط به سراغ معلول می‌رویم، ادامه می‌دهد: مردم با انتخاب خود به اعضای شورای شهر و روستا اختیار می‌دهند و اعضا بر اساس اختیارشان می‌توانند در صدور پروانه ساختمان یا در قانون باغات و به طور کلی مسائل شهری نقش داشته و مؤثر باشند.

در این میان ممکن است برخی از اختیاریشان سوء استفاده‌ای هم به جای پیدا کردن علت و انجام مطالعات کارشناسی و تخصصی فقط به سراغ معلول می‌رویم، ادامه می‌دهد: مردم با انتخاب خود به اعضای شورای شهر و روستا اختیار می‌دهند و اعضا بر اساس اختیارشان می‌توانند در صدور پروانه ساختمان یا در قانون باغات و به طور کلی مسائل شهری نقش داشته و مؤثر باشند.

در این میان ممکن است برخی از اختیاریشان سوء استفاده‌ای هم به جای پیدا کردن علت و انجام مطالعات کارشناسی و تخصصی فقط به سراغ معلول می‌رویم، ادامه می‌دهد: مردم با انتخاب خود به اعضای شورای شهر و روستا اختیار می‌دهند و اعضا بر اساس اختیارشان می‌توانند در صدور پروانه ساختمان یا در قانون باغات و به طور کلی مسائل شهری نقش داشته و مؤثر باشند.

در این میان ممکن است برخی از اختیاریشان سوء استفاده‌ای هم به جای پیدا کردن علت و انجام مطالعات کارشناسی و تخصصی فقط به سراغ معلول می‌رویم، ادامه می‌دهد: مردم با انتخاب خود به اعضای شورای شهر و روستا اختیار می‌دهند و اعضا بر اساس اختیارشان می‌توانند در صدور پروانه ساختمان یا در قانون باغات و به طور کلی مسائل شهری نقش داشته و مؤثر باشند.

داریم و اصلاح موادی در کمیسیون صورت گرفته اما منوط به تصویب در صحن مجلس است، هر چند به نظر من اینکه گفته می‌شود تخلفات اعضای شوراها زیاد شده و پرونده‌هایی تشکیل شده است را چندان قبول ندارم البته این موارد را رد هم نمی‌کنم. حتماً پرونده‌هایی بوده که تخلف کرده و جرمی انجام داده‌اند و قطعاً همه این موارد از طریق دستگاه قضایی پیگیری

داریم و اصلاح موادی در کمیسیون صورت گرفته اما منوط به تصویب در صحن مجلس است، هر چند به نظر من اینکه گفته می‌شود تخلفات اعضای شوراها زیاد شده و پرونده‌هایی تشکیل شده است را چندان قبول ندارم البته این موارد را رد هم نمی‌کنم. حتماً پرونده‌هایی بوده که تخلف کرده و جرمی انجام داده‌اند و قطعاً همه این موارد از طریق دستگاه قضایی پیگیری

عضو سابق شورای شهر تهران در گفت و گو با «ایران»:

شهردارها منتخب مردم می‌شوند؟

گزارش

سهمی افشین فر

روزنامه‌نگار

شهرداران عهده‌دار یکی از مهم‌ترین مناصب اجرایی کشور هستند، چرا که هر تصمیم یا استراتژی اجرایی آنها بر زندگی شهروندان جامعه تأثیری مستقیم دارد و می‌تواند محیط زندگی آنها را دستخوش تغییرات مختلف کند. قانون بلدیه در کشورمان یکی از اولین متون قانونی دوره معاصر محسوب می‌شود. این قانون در سال ۱۲۸۶ برای تأسیس نظام مدیریت شهری نوین تصویب شد. به موجب این قانون، شهرها را باید یک بلدیه تحت نظارت شورای نمایندگان منتخب مردم، اداره می‌کرد. اعضای شورا برای یک دوره چهارساله انتخاب می‌شدند و ریاست شورا که با عنوان سنّتی کلاتر نامیده می‌شد و معادل شهردار امروزی بود، عهده‌دار مسئولیت بلدیه نیز می‌شد. کلاتر و سه نفر دیگر که از جانب شورا منصوب می‌شدند، اعضای اصلی سازمان بلدیه بودند. با گذشت بیش از یک قرن براساس قانون تشکیلات، وظایف و انتخاب شوراهای اسلامی کشور، انتخاب شهرداران برای مدت چهار سال و توسط شورای اسلامی شهر صورت می‌گیرد. منصب شهرداران در شهرهای با جمعیت بیشتر از دویست هزار نفر و مراکز استان بنا به پیشنهاد شورای شهر و حکم وزیر کشور و در سایر شهرها به پیشنهاد شورای شهر و حکم استاندار انجام می‌شود. اما همین نحوه انتخاب شهرداران، نوع تعامل و ارتباط آنان با شوراهای شهر از آن دست مسائلی است که باعث شده تا به‌ذعان کارشناسان، عمر مدیریت شهردار کوتاه شده و گاه تنها به چند ماه محدود شود همین عمر کوتاه مدیریت شهرداران در کشور چالشی است که موجب شده برنامه‌ریزی دقیق برای اداره شهرها چالش برانگیز شود.

قانونی با اصلاحات زیاد علی صابری عضو چهارمین دوره شورای اسلامی شهر تهران و حقوقدان در گفت‌وگو با «ایران» با تأکید بر اینکه سیر قوانین در کشورمان نیازمند بررسی‌های عمیق جامعه‌شناسانه است می‌گوید: از ابتدای قانونگذاری تا

دهه ۴۰ همواره قدرت به سمت قدرت سیاسی می‌رود و دولت‌ها گاهی سعی می‌کنند در مسائل مختلف فرهنگی و اجتماعی و به خصوص اقتصادی کمتر مداخله کنند. بعد از آن می‌بینیم انگار قوانین به سمت قدرت مرکزی بر می‌گردند دلیل آن هم واضح

آن تأکید کردند ولی تا سال ۷۷ شورایی تشکیل نمی‌شود. این حقوقدان می‌گوید: نکته جالب‌تر اینکه تا سال ۷۵ قانون شوراهای بدون اینکه اجرا شود بارها اصلاح شده است و از سال ۷۵ تا امروز به نظر حدود ۹ بار مورد اصلاح و بازنگری قرار گرفته است.

وی در پاسخ به این سؤال که چرا عمر ریاست برخی از شهرداران محدود است، می‌گوید: زمانی که هنوز قانونگذار در مورد شوراهای به خط مشی مشخص و باثباتی نرسیده است پس نمی‌توانیم انتظار انتخابی ایده‌آل از اعضای شوراهای داشته باشیم و وقتی اعضای شوراهای نتوانند گزینه مطلوبی را برای این پست در نظر بگیرند اصطکاک و چالش هم بین شورا و شهردار بیشتر می‌شود

است چون دولت بودجه کافی دارد پس چرا باید اختیار کمتری داشته باشد بنابراین وارد عرصه‌های گوناگون می‌شود. بعد از انقلاب در سال ۵۸ هر چند امام(ره) با صدور فرمانی به شورای انقلاب بر تشکیل شوراهای اسلامی و تهیه آیین‌نامه اجرایی

است چون دولت بودجه کافی دارد پس چرا باید اختیار کمتری داشته باشد بنابراین وارد عرصه‌های گوناگون می‌شود. بعد از انقلاب در سال ۵۸ هر چند امام(ره) با صدور فرمانی به شورای انقلاب بر تشکیل شوراهای اسلامی و تهیه آیین‌نامه اجرایی

است چون دولت بودجه کافی دارد پس چرا باید اختیار کمتری داشته باشد بنابراین وارد عرصه‌های گوناگون می‌شود. بعد از انقلاب در سال ۵۸ هر چند امام(ره) با صدور فرمانی به شورای انقلاب بر تشکیل شوراهای اسلامی و تهیه آیین‌نامه اجرایی

است چون دولت بودجه کافی دارد پس چرا باید اختیار کمتری داشته باشد بنابراین وارد عرصه‌های گوناگون می‌شود. بعد از انقلاب در سال ۵۸ هر چند امام(ره) با صدور فرمانی به شورای انقلاب بر تشکیل شوراهای اسلامی و تهیه آیین‌نامه اجرایی

با وجود نظام چند مدیریتی که در شهرها حاکم است، کارها و مدیریت امور شهری به خوبی انجام نمی‌شود

داریم و اصلاح موادی در کمیسیون صورت گرفته اما منوط به تصویب در صحن مجلس است، هر چند به نظر من اینکه گفته می‌شود تخلفات اعضای شوراها زیاد شده و پرونده‌هایی تشکیل شده است را چندان قبول ندارم البته این موارد را رد هم نمی‌کنم. حتماً پرونده‌هایی بوده که تخلف کرده و جرمی انجام داده‌اند و قطعاً همه این موارد از طریق دستگاه قضایی پیگیری

داریم و اصلاح موادی در کمیسیون صورت گرفته اما منوط به تصویب در صحن مجلس است، هر چند به نظر من اینکه گفته می‌شود تخلفات اعضای شوراها زیاد شده و پرونده‌هایی تشکیل شده است را چندان قبول ندارم البته این موارد را رد هم نمی‌کنم. حتماً پرونده‌هایی بوده که تخلف کرده و جرمی انجام داده‌اند و قطعاً همه این موارد از طریق دستگاه قضایی پیگیری

داریم و اصلاح موادی در کمیسیون صورت گرفته اما منوط به تصویب در صحن مجلس است، هر چند به نظر من اینکه گفته می‌شود تخلفات اعضای شوراها زیاد شده و پرونده‌هایی تشکیل شده است را چندان قبول ندارم البته این موارد را رد هم نمی‌کنم. حتماً پرونده‌هایی بوده که تخلف کرده و جرمی انجام داده‌اند و قطعاً همه این موارد از طریق دستگاه قضایی پیگیری

داریم و اصلاح موادی در کمیسیون صورت گرفته اما منوط به تصویب در صحن مجلس است، هر چند به نظر من اینکه گفته می‌شود تخلفات اعضای شوراها زیاد شده و پرونده‌هایی تشکیل شده است را چندان قبول ندارم البته این موارد را رد هم نمی‌کنم. حتماً پرونده‌هایی بوده که تخلف کرده و جرمی انجام داده‌اند و قطعاً همه این موارد از طریق دستگاه قضایی پیگیری